

Han mätte hur varmt och kallt det är

Berättelse

Anders Celsius var en svensk forskare. Han föddes i Uppsala år 1701. Hans pappa arbetade också med stjärnor. Anders gillade stjärnor och himlen.

Anders blev professor. Han arbetade på ett universitet i Uppsala. Han var ung. Han var bara 29 år.

Sedan reste Anders till Lappland. Det var år 1736. Forskarna mätte jorden. De ville veta hur jorden ser ut.

Anders gjorde en skala för temperatur. Det var år 1742. Vatten fryser vid 0 grader. Vatten kokar vid 100 grader. Vi använder hans skala i dag.

Anders byggde också ett hus för stjärnor. Det heter observatorium. Men Anders blev sjuk. Han dog år 1744. Han blev bara 42 år.

I dag säger vi ofta "det är 20 grader". Då tänker vi på Anders Celsius skala.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
forskare	en person som söker ny kunskap
professor	en lärare på ett universitet
universitet	en skola för vuxna
stjärnor	små ljus på himlen på natten
skala	siffror som man mäter med
temperatur	hur varmt eller kallt det är
grader	steg på skalan, till exempel 20 grader
fryser	blir till is när det är kallt
kokar	blir hett, som vatten på spisen
sjuk	inte frisk

Läsförståelsefrågor

1. Var föddes Anders Celsius?
 1. i Stockholm
 2. i Uppsala
 3. i Lappland
2. Vad gjorde Anders pappa?
 1. Han arbetade med stjärnor.
 2. Han var bagare.
 3. Han körde buss.
3. Vad gjorde Anders år 1742?
 1. Han reste till Lappland.
 2. Han gjorde en skala för temperatur.
 3. Han byggde en skola.
4. Vid hur många grader kokar vatten på hans skala?
 1. 0 grader
 2. 50 grader
 3. 100 grader
5. Hur gammal blev Anders Celsius?
6. Vad använder vi från Anders Celsius i dag? Svara med en mening.

Facit

1. b
2. a
3. b
4. c
5. Han blev 42 år.
6. Exempel på svar: Vi använder hans skala för temperatur. Vi säger grader.

Bedöm öppna svar efter innehåll, inte efter exakt formulering.

FÖR LÄRAREN

Texten ger en första bild av Anders Celsius. Tema: temperatur och grader i vardagen. Knyt gärna an till väder och termometer i klassrummet.

Diskussionsfrågor

- Hur många grader är det ute i dag? Är det varmt eller kallt?
- Var ser du grader hemma? (Till exempel på telefonen eller på ugnen.)
- **Skriv (3 meningar):** Skriv om vädret i dag. Är det varmt eller kallt? Hur många grader är det?

Källor och faktagranskning

- Anders Celsius – Wikipedia (svenska och engelska): https://sv.wikipedia.org/wiki/Anders_Celsius
- Encyclopædia Britannica, Anders Celsius: <https://www.britannica.com/biography/Anders-Celsius>
- MacTutor History of Mathematics, Anders Celsius: <https://mathshistory.st-andrews.ac.uk/Biographies/Celsius/>
- Uppsala universitet, om Anders Celsius: <https://www.uu.se/en/about-uu/history/prominent-people/anders-celsius>
- Tekniska museet, Anders Celsius – Degrees Celsius: <https://www.tekniskamuseet.se/en/learn-more/swedish-inventors/anders-celsius-degrees-celsius/>

Faktagranskad i juni 2026. Nyckelfakta: Anders Celsius föddes 27 november 1701 i Uppsala och dog 25 april 1744 i Uppsala (i tuberkulos), 42 år gammal. Han blev professor i astronomi vid Uppsala universitet 1730. Han deltog 1736 i en fransk expedition till Lappland (ledd av Pierre Louis Maupertuis) som mätte jordens form. Han grundade Uppsala astronomiska observatorium 1741. År 1742 föreslog han sin temperaturskala – men i en omvänd form, med 0 grader för kokande vatten och 100 grader för fryspunkten. Skalan vändes om till dagens form (0 = fryser, 100 = kokar) kort efter hans död; ofta nämns Carl von Linné. Celsius var också tidig med att koppla norrsken till jordens magnetism. Osäkerhet: porträttmålningens exakta årtal anges olika (omkring 1750); vem som vände skalan diskuteras fortfarande av forskare.

Berättelser om svenskar · läromedel för svenska som andraspråk. Skapat inom Läromedelsprojektet. Senast uppdaterad 2026-06-12.